Ч. 140. Львів, Неділя дня 22. червня (5. липня) 1903. Річник VII.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:

в Австриї:
на цілий рік . . . . 20 кор.
на пів року . . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . . 1·70 кор.

За границею:
на цілий рік . . 16 рублїв або 36 франків
на пів року . . 8 рублїв або 18 франків
Поодиноке число по 16 сот.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунщини). Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по цїнї 20 с. від стрічки, а в »Надісланім« 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Австро-угорска путанина.

(X) Полїтичні справи в Австриї і в Угорщинї попутали ся так поміж собою, що тепер годї розібрати, яка справа належить до тої або сеї половиці, а яка є спільною справою цїлої монархії. З великим ледви трудом можна собі представити цїлий образ і наслїдність поодиноких полїтичних подій, які тепер збили ся в один клубок, вельми трудний до розмотаня. Ся путанина почала ся в Угорщинї, де внесена в осени військова предлога зустрінула завзятий опір Кошутівців, а Сель постарав ся о зміну сеї предлоги і заманював ся надією, що в державній радї з сим буде ще труднїйша справа. Зближав ся конець року і памятний Сильвестровий вечер, коли обидва правительства довершили угоду. Сель поробив деякі уступки, а обставав лише при тім, щоби перед довершенєм митово-торговельного союза не заключувано торговельних договорів на довше, як до 1907. р. і щоби перше ухвалено нову митову тарифу, поки приступить ся до переговорів з заграницею. З новим роком 1903 уложили ся парляментарні роботи так, що крім біжучих справ треба було перевести військову предлогу, а до кінця 1903 ухвалити австро-угорску угоду. Військову предлогу ухвалено, а австро-угорску угоду переведено в обидвох комісиях з виїмкою кількох позиций. Здавало-б ся отже, що австрийске правительство наближало ся до своєї мети, а тимчасом виринули трудности і то з Угорщини, які потрясли також обставинами австрийскими. Розійшли ся вісти про димісию мінїстерства д-ра Кербера, а всепольске »Słowo« via Оломунець вже заіменувало мінїстрами навіть проф. Ґломбіньского і Старжиньского (сему останньому забуло приділити якусь теку, видно само в клопотї — яку би то?!), а поворот цїсаря з Брунова до Відня (мав поїхати вже до Ішлю) вяжуть з сими вістями.

На разї річ певна, що анї Вельзерсгаймб не уступає, анї нема мови про уступленє в сїй хвилї цїлого мінїстерства, а всеж таки положенє полїтичне погіршило ся і замрачило ся. Причиною сего могло би бути передовсїм опорне становище Чехів, але в такім случаю мали-б ми дїло лише з уступленєм д-ра Резека. Неперечно й віднова давної Gemeinbürgschaft без порозуміня з д-ром Кербером вплинула на пригнобленє кабінету. Але найбільш заважили тут угорскі події. Усуненє військової предлоги з угорского сойму мусїло відбити ся і в Австриї. Сеж немила річ для д-ра Кербера і Вельзерсгаймба, в осени при внесеню нового військового закона признати, що ухвалена весною військова предлога не була така пильна. Обидва они докладали всїх заходів, щоби сю предлогу перевести, а тепер Куен-Гедерварі кинув її для усмиреня Кошутівців.

Окрім того Куен-Гедерварі упавши на вколїшки перед Кошутом, потоптав д-рови Керберови цїлу єго парляментарну проґраму. Коли з новим роком 1903 мала рада державна забрати ся до австро-угорскої угоди, видано оклик: передовсїм військову предлогу ухвалити. Се зроблено, і в комісиях переведено угоду, яку мало ся ухвалити в осени. А тепер знов кажуть: передовсїм в осени ухвалити новий військовий закон. Тим способом всуненє військового закона псує порядок і не знати, чи стане часу на австро-угорску угоду, бо не вистарчить григорияньский календар, хиба, що др. Кербер, як на одній конференциї замітив посол Барвіньский, прийме в парляментї юлїяньский календар і хоч два тижнї зискає на часї.

Алеж і з Угорщини недобрі надходять вісти. Перший виступ нового мінїстерства був нещасливий, Куена висьміяно і вилаяно і нема вигляду, щоби угорский сойм змінив відому формулку Селя, після якої не можна правительству почати переговорів з заграницею про торговельні договори, поки не буде тут ухвалена митова тарифа. Ґр. Куен дурив себе і цїлий сьвіт, думав осягнути бодай хвилевий тактичний успіх, успокоїти Кошутівців і довести хвилево до спокійної роботи. Тимчасом Кошута переліцитував Барабаш і заявив так само як Седеркені і Іван Зічі, що они не покинуть обструкциї. Отже передчасні і наглі обіцянки Куена довели до трудного пересиленя, яке доторкнуло ся і Австриї. Угорщина валить останки дуалїстичної будови, а Австрия мусить поносити кошти, і з сеї путанини не знати, як і куди вибристи.

Команда зпід навок.

Іменованє краєвим маршалком Станислава ґр. Баденього приняла особливо вшехпольска праса з кепско таєним невдоволенєм. Се чоловік, який може спиняти скорий похід польскої гакати в пищеню Русинів. Тож они волїли би бачати на маршалківскім кріслї чоловіка з меншими спосібностями, та фаховими відомостями, але щоби був уляглим орудиєм вшехпольскої кліки. Однак мимо того польска праса зразу піднесла лише додатні сторони нової номінациї і тілько одно Słowo polskie зважило ся додати свої натяки і алюзиї на однодушне поступованє обох начальників автономії і адмінїстрациї — маршалка і намісника:

Аж ось Gazeta narodowa, орґан бувшого, а по всякій імовірности і теперішнього намісника, виступив зі статею, якої тон з огляду на ґр. Баденього є прямо імпертиненцкий, а супроти Русинів немов провокуючий. »Мусимо поробити деякі застереженя — каже згадана статя — що-до становиска ґр. Станислава Баденього в рускій квестиї. Мусимо під добу ствердити, що мимо далеко ідучих уступок(?!) переважна часть духовеньства і інтелїґенциї в обох руских сторонництвах (москальофільскім і українськім) не лише за ті уступки не виявила жадної вдячности, але противно вела ненависну борбу проти Поляків, не вагаючись ужити як найбільше гідних осуду способів. А дальше з прикростию мусимо ствердити, що анархічне поступованє руского духовеньства(!!) остало безкарним(!!), що належить приписати хибним інформациям дотичних властий(!!).

»Повисші уваги зробити, ми уважали своїм обовязком — каже дальше автор статї. Бо ґр. Станислав Баденї був творцем угоди з відтїнком українськоі партиї, репрезентованим пп. Романчуком і Барвіньским. Не брали ми за зле єго улуд. Бож они вийшли з охоти зєдиненя сил краю і безперечно доброї волї. А бажанє осягнути згоду дїлив з ним цїлий край. Однак в виборі средств не повело ся ґр. Станиславови Баденьому. Він, в инших справах аж до пересади осторожний, тверезий, реальний полїтик, в сїй справі піддав ся надто ідеальним поривам і завів ся на людях. Першим заводом була сецесия п. Романчука, який із союзника став найзавзятїйшим ворогом єго полїтики. Другим заводом була участь п. Барвівьского і товаришів в соймовій сецесиї, доконаній без упередженя навіть такого приятеля Русинів, яким є ґр. Станислав Баденї. Третий завід се предовге і тілько з полїтичних причин випливаюче безробітє«.

Віддавши похвали заслугам ґр. Станислава Баденього на инших полях краєвої господарки, пише автор: »Однак що для нас є непонятним, то як-раз се, що сей реальний полїтик par excellence, що сей муж так надзвичайно досьвідний, в обчисленях такий холодний, — в однїй рускій справі in errore perseverat. Доказом сего єго промова як ґенерального референта буджетової провізориї підчас послїдної триднївки соймової, виголошена дня 30. грудня 1902. Ґр. Баденї згадуючи про піднесену в дискусиї гадку, що з ходом часу відносини межи Русинами а Поляками самі з себе уложать ся, сказав так: Я сеї гадки не подїляю, не подїляю тим більше, що винайденє дороги, на якій порозуміне або бодай злагодженє відносин було-б можливим, не видає ся менї таким тяжким«.

„Заким на серіо може бути бесїда про порозуміне — навчає полїтик з Gaz. narodow-ої — мусить витворити ся посеред рускої інтелїґенциї миролюбне сторонництво, на якого словність можна би більше числити, чим на дотеперішних Русинів в соймі. Доки такого сторонництва нема, доти кождий, хто говорить, як ґр. Баденї:

— бо від обовязку стремленя до управильненя відносин межи Русинами і Поляками в Галичинї не хочу звільнити себе, анї польскої більшости, а від сего обовязку не є також вільний посол Король і єго полїтичні приятелї, —

не лише не стає на становиску не реальнім, але сповняє тактичну похибку. Бо викликує серед руского народа се пересьвідченє, що з одної сторони нарушаюча права сойму пресия з Відня, якою очивидячки було вставленє позициї на станиславівску руску ґімназию до державного буджету, а з другої сторони тероризм і насильства — є властивими средствами до осягненя сего порозуміня, а радше непорозуміня, лиш єще дальших уступок(!?) польскої сторони.

„І в другій також справі ріжнимо ся з ґр. Станїславом Баденїм — кінчить Gaz. narodowa свої заміти — іменно о справі громадскій. Радо згодили-б ся ми на утворенє окружних громад, з радами, зложеними з війтів і начальників двірских обшарів, з перенесенєм на сї громади части задач дотеперішних громад, в той спосіб, щоби взяти парохію за одиницю того другого степеня адмінїстрациї після внесеня ґр. Дідушицкого. Сполука дотеперішних громад з дотеперішним

обшаром двірским поодиноко і утворене одиниць, зложених з одної громади і одного двірского обшару, а в многих місцевостях зложених лише з самих громад — бо є значно більше громад, як двірских обшарів — не дало би громадам анї інтелектуальної анї материяльної сили до діланя, і на дальше остали би дотеперішні анемічні і непожадані орґанізми. О скілько іменно треба припускати, що в парохії лекше найдуть ся люди, котрим можна повірити тяжкі задачі адміністрациї громадскої, о стілько тяжко найти їх в многих теперішних громадах, а не найде ся їх і в тих двірских обшарах, де мешкає рівнодушний для „celów narodowych“ державець спекулянт (читай: не Поляк, але Жид або Німець!), або рівнож рівнодушний на справи загального добра писар чи карбовий. Отже належить сподївати ся, що сей згляд, а заразом материяльні полекші, випливаючі з громадских округів на річ сільского населеня, оцінить соймова меншість і що пересьвідченя в тім напрямі скристалізують ся“.

Ся статя була сиґналом для атаку польскої праси зі всїх сторін. Поки-що вшехпольскі орґани тримають ся здержано, не хотячи резиґнувати з позорів „радикалїзму“, яким шукають популярности особливо між молодїжию. Але за те консервативна, сказати-б, півурядово-польска праса тим сьміливійше виступає до бою. Краківский „Czas“ пише ось що: »Справа громадскої реформи не дасть ся вже більше проволїкати, а розвязка єї буде мірилом таланту і благородної амбіциї тих, що стоять на чолї краю... В тій справі, як і в цїлій полїтичній акциї не можна захитати ся перед напором аґресиї(?), викликаної шовіністичною ненавистию і злобним радикалїзмом... Сойм має в тім зглядї поважну задачу полїтичну і социяльну. — Віримо що, ґр. Баденї сповнить тепер задачу, котру заповів(?!), а сповнить єї, дїлаючи в згіднім порозуміню з новим намісником“.

Але осьмілений статею Gaz. Narodowow-ої, прилучає ся до неї вповнї і навіть вчасти повторяє єї, а відтак від себе додає ось яку адмонїцию новому маршалкови: „І інтересї нашого краю належить бажати, щоби ґр. Станїслав Баденї не схотїв визискати свого впливу(!) на становищу краєвого маршалка на річ полїтики, яка в наслїдках виявила ся такою хибною. Належить бажати, щоби поміркував свої личні склонности(!!) і дїлаючи в порозуміню і гармонїї з намісником ґр. Андрієм Потоцким, найшов дорогу, яка устереже край в дальших заводів на сїм поли“.

У всїх тих голосах перебиває ся передовсїм певність, що новий намісник ґр. Андрій Потоцкий буде вести безпосередну і непримириму полїтику супроти Русинів.

Полїтичні вісти.

З Відня нема жадних нових вістий про децизию цїсаря в справі мінїстерияльного пересиленя, крім власних комбінаций і поголосок ріжних дневників. Одні з них роздувають справу пересиленя аж понад мінїстерияльні круги та розсївають поголоски про намір абдикациї цїсаря, другі знов уважають внесенє просьби о димісию Кербером лише за тактичний маневр супроти уступок на річ угорскої опозициї, який др. Керберови має принести побіду. Так само відмінним є становище польских дневників, з яких особливо Słowo polskie каже собі телеґрафувати »на власнім дротї« ріжні чудовища про забіги і стараня, які робить Кербер, щоби конечно удержати ся на захитанім мінїстерскім фотелю...

В Будапештї стоїть справа пересиленя незмінено — лихо. Вчерашне засїданє сойму війшло так само на проґрамовій дискусиї, яку опозиция з успіхом старала ся продовжити, а відтак відложити на слїдуюче засїданє. Важною обставиною є доконуючий ся роздїл між Кошутом і єго сторонниками, а рештою партиї независимости з пос. Барабашом на чолї, що в числї 35 послів наміряють виступити з дотеперішного клюбу і прилучити ся до партиї Урґона і диких задля веденя обструкциї на власну руку. Натомість президент мінїстрів ґр. Куен-Гедерварі заявив вчера на засїданю військової комісиї, що військова адміністрация піддержує і на дальше свої доконечні жаданя що-до підвисшеня континґенту рекрута, не покинула їх, а лише відрочила, щоби подати можність для вияснення положеня. Що-до становища теперішного правительства супроти національних домагань в справі військовости, заявив ґр. Куен, що оно придержує ся становища попередного правительства.

На Балканї заогнюють ся відносини між Болгариєю а Туреччиною. Болгарске правительство вислало окружник до кабінетів у Відни, Петербурзї і Парижи. В тім окружнику жалує ся на надужитя турецких військ в Македонії і на то, що Порта відкинула болгарскі предложеня, аби спільно вести роботу втихомиреня в тім краю. Болгарске правительство протестує против нагромаджуваню турецких військ на болгарскій границї і скидає з себе всяку одвічальність за можливі наслїдки. Зачувати, що Туреччина в окружнику до своїх заграничних амбасадорів оправдує послїдне скріпленє військ на болгарскій границї тим, що численні болгарскі уоружені шайки перекрадали ся через границю і входили на турецку землю. Однак в болгарских дипльоматичних кругах не привязують жадної ваги до тих вияснень Туреччини. Болгария зарядила і собі-ж концентрацию військ на границї в сей спосіб, що в окрузї Бурґас зміцнено всї залоги. Болгария хоче бути приготованою на всякі евентуальности і не хоче допустити до того, щоби єю заскочила Туреччина якою несподїванкою. Болгарске правительство уміє цїнити свої сили в порівнаню до турецких сил і має живо перед очима образ грецко-турецкої війни, однак в кождім разї рішена боронити своєї независимости супроти евентуального турецкого нападу. Мимо сего острого тону болгарскої праси, петербурскі часописи крім »Свѣта« уважають положенє на Балканї безпечним. »Новое Время« зазначує, що всї непокоячі вісти цїлком безосновні. Туреччина знає, що Росия не допустить до нападу на Болгарию і тому Болгария не повинна побоювати ся якогось ворожого кроку зі сторони Туреччини. Дрібним перепалкам на турецко-болгарскій границї болгарске правительство не повинно придавати великого значіня.

Новинки.

— **Календар.** В недїлю: руско-кат. Евзевія; рим.-кат. Фільомени. — В понедїлок: руско-кат. Агрипіни муч.; рим.-кат. Ісаії прор. — Ві вторник: руско-кат. *Рожд. Йоана Хрест.*; рим.-кат. Пульхериї.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦИЇ. При зміні півроку просимо наших Вп. Передплатників о скоре відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий та о приєднуванє нам нових передплатників.**

— **Ексц. Митрополит Шептицкий** виїхав вчера до Відня, а до Львова поверне в середу слїдуючого тижня.

— **Із Стрия** просять нас оповістити, що загальні збори »Народного Дому« як і аматорске представленє »Міщан« Макс. Горкого відбудуть ся у ві вторник дня 14. липня. Збори почнуть ся о год. $2^1/_2$, а в случаю предвидженім статутами о 3. год. пополудни; представленє о год. 8. вечером.

— **Товариство ґімнастичне „Сокіл“ у Львові** розписує отсим конкурс на виготовленє 10 взорів переписних листків. Зміст чотирох взорів

Родинне житє.

(Гадки проф. д-ра Фрідріха Паульзена).

Під розвагу руским „соколикам і паннам“

14) подав

Др. ІВАН КОПАЧ.

Я далекий від того, щоби стремлїнє, котрим спочуває так ретельний і поважний мислитель, як Міль, збувати „висшою“ міною або дешевим дотепом. Се безсумнївно надзвичайно важна справа, котра по всякій імовірности буде дуже поважно занимати почате нове столїтє. Я не сумнїваю ся також про те, що обсяг жіночої дїяльности розширить ся. Та мимо того я не можу приняти в цїлім обсягу анї вихідних точок Міля, анї єго заключень. Менї здає ся, що Міль з одного боку за мало зважає на ріжницю природної вдачі обох полів, з другого боку недоцїнює важність властивих женьских задач.[1])

У Міля представляє ся справа менше-більше так: мущина має первісно лиш в одній точцї перевагу над женщиною, тобто більшу фізичну силу. Сеї ужив на се, щоби всї визначнїйші і важнїйші становища собі забрати, а всї неприємні і низькі працї звалити на женщину. Собі забрав польованє, війну, управу суспільности, стан духовий, а відтак і науку, а на женщину звалив працю коло дому і вихованє дїтий, а на низшім степени культури також господарство; виключена від всякого висшого образованя остала женщина на степени домашної невільницї. Щоби той для мущин пожаданий стан дальше безпечно удержав ся, що мущини представляють єго в своїх етиках яко совершеньство: ідеалом жіночого образованя є у них запопадлива господиня і мати, а при тім лагідна, повна пожертвованя, мила, улягла жінка. І вихованє ставляє собі за цїль відповідно до того ідеалу образувати женьску натуру.

Та що таке розумінє річий є похибне і незгідне з фактичним станом річий, про се чей же не буде сумнївати ся жаден неупереджений чоловік. Роздїл занять основує ся первісно зовсїм природно не на самоволї і виборі міцнїйшого, лиш на ріжницї природного призначеня і природної здібности. Мужескому полови вже серед висших зьвірять припадає відповідно до вдачі задача бороти ся, а женьскому з єго вдачею годувати і плекати потомство. Ту психофізичну ріжницю мусимо приняти яко первісну також для породи людскої, а з тим маємо вже й подїл занять: ремесло воєнне, борба і польованє є специфічно мужеским, плеканє і годованє дїтий специфічно женьским занятєм. І сей подїл впливає й на дїлий дальший розвій. Становище воєнного проводиря є найпершою формою становища суспільного керманича. Пізнїйші становища судиї і короля основують ся на тамтім; очивидно: і ті може занимати лише той, хто держить меч в руках. Причинкою королївского станови-

[1]) Теория Міля остає, як менї видить ся, в деякій звязи з єго особистим досьвідом житєвим. Відомо, з якою пересадою він величає духовий талант своєї жінки: каже, що між ними була така спільність думок і працї, що справедливо може уважати свої письма дїлом двох сполучених умів. Він оженив ся з своєю жінкою аж в старім віцї, по смерти єї першого мужа, але удержував з нею вже за житя того через двайцять лїт приязнь і духову звязь. А. Бен оповідає, що то була слабовита, надмірно уразлива дама, котра властиво через цїлий час подружа з Мільом була „хора“. (A. Bain, I. St. Mill стр. 165) — Про матїр Міля, про котру сам Міль у своїй автобіоґрафії анї слївцем не згадує, каже натомісць Бен (в біоґрафії батька Міля: James Mill с. 60), що вона була гарною і оборотною жінкою, котрій не хибувало жадної з домових гарних прикмет матери — Англичанки; для дому і дїтий тяжко працювала і повинувала ся мужеви, але не вдоволила єго ожидань яко товаришка в духових єго стремлїнях. Здає ся отже, що й син не міг їй подарувати отсего браку. Яка дивно суха, чисто інтелектуалїстична (розумова) атмосфера панувала в батьківскім домі д-ра Ст. Міля, се видимо в єго автобіоґрафії; замість бавити ся коло матери, сидять там малі хлопцї і дївчата в кабінетї батька і вчать ся грецких і латиньских слївець. Цїкаве противеньство до Міля, як у кождім иншім зглядї, так також у відношеню до женщин представляє Тома Карляйль. Єго біоґрафія (з під пера Fronde, в нїмецкім переводї Фішера 1886, три томи) показує нам в єго матери, селянцї маленького шкоцкого села, взір спритної і тямущої ґаздинї і матери; єї листи відзначають ся такою простою правдою і глубиною, що далеко до них щебетливим листам „панї Айї“. (Ст. зн. Ґетової матери. *І. К.*) Син був цїле житє привязаний цїлим серцем до матери. Жінка Карляйлє була гарною і справдї талановитою дамою з доброго товариства; в подружу мусїла погодити ся зі становищем господинї і як небудь, їй се зразу дуже тяжко приходило, то прецїнь вимогла се на собі з героїчною хоробростию. Єї муж приняв се яко щось природного і не видїв у тім зовсїм нїчого великого. А рівнож не приходило єму в голову вихвалювати розум і образованє своєї жінки. (Thomas Carlyle, род. 1795, ум. 1881, анґлїйский писатель, з ориґінальним характером, горячий апостол евангелия працї; яко історик-приклонник культу героїв. В „Frommanns Klassiker der Philosophie“ вийшов прозорий огляд єго фільософії п. з. Thomas Carlyle von Prof. Dr. Hensel. Цїна 2 корони. *І. К.*

має бути о мотивах патріотичних, чотирох взорів на тлї сокільства, а двох взорів о мотивах сторичних. Першу нагороду за один взір установляє ся 20 К, другу на 15 К, а трету на 10 К. Артистам полишає ся довільний вибір одного або більше з одного або всїх родів взорів. Взори належить надсилати в ковертах опечатаних під адресою: Комісия артистична фантової льотериї »Сокола« у Львові ул. Підвале 7. Речинець надсиланя взорів установляє ся до дня 15. серпня 1903. *А. Будзиновский*, голова. *Денис Кучика*, справник.

— **Вступкий іспит** до I. кляси ц. к. академічної (рускої) ґімназиї у Львові буде відбувати ся в середу дня 15. липня і розпочинає ся о 10. г. перед пол. Зголошеня буде дирекция приймати дня 13. і 14. липня від год. 8—1. і від 3—5. попол. При зголошеню треба конче предложити метрику хрещеня і посьвідчене щепленої віспи, евентуально також сьвідоцтво з укінченої IV. кляси народної школи. Другий речинець для того іспиту назначений на день 1. і 2. вересня.

— **Від п. Корнила Устияновича** одержуємо письмо, в якім між иншим Вп. артист і писатель висказує ся про брошуру д-ра Копача, передану нами в ряді статий в »Руслані«: »При сїй нагоді прошу, умильно прошу, подати до відомости д-ра Копача, що я єго статї в »Руслані« з занятєм читаю. Русь наша повинна вдячною бути тому чоловікови, що сьміло виступив против небезпечних напрямів, які узяла наша молодїж. Я-ж також в многім солїдаризую ся з молодїжию; однак против єї заскорузлого псевдопатріотизму, против нетолєранциї, против обиджуваня старших, яким она заманїфестувала ся в послїдних часах, завсїгди і на всякім місци виступаю. Д-рови Копачеви належить ся велика честь за те, що »во всеуслишаніє« і так супокійно а основно виказав небезпечні хиби молодого поколїня«.

— **З черновецкого унїверситету**. Дня 2. с. м. відбула ся промоция концепіста скарбової дирекциї д-ра прав Гелїодора Кобиляньского на доктора фільософії. Промотором був проф. др. Ом. Калужняцкий.

— **Гість з України**. До Чернівців прибув з України п. Микола Левитский, звісний орґанїзатор артелїв, і відвідав в середу дня 1. липня академічне товариство »Січ«. Він прибув о год. 6. вечер в льокаль товариства, де на єго повитанє зібрали ся Січовики в дуже великім числї. На вступі привитав гостя голова »Січи« акад. Микола Левицкий короткою і теплою промовою, в якій виказав в імени своїх товаришів радість, що громада української академічної молодежи в Чернівцях вже по раз другий має щастє витати в своїм гуртї п. Миколу Левитского. Від часу як Високоповажаний гість в послїдний раз був в Чернівцях, богато води в Прутї уплило і відносини між академічною молодїжию змінили ся і то під кождим зглядом на лїпше. Дальше зазначив бесїдник, що черновецка молодїж з великим співчутєм слїдила за крізою, яку сеї зими перейшов достойний гість і висказав радість по тій причинї, що добрі люди не дали згинути великому труженникови для меншого брата. Відтак представив голова тов-а дорогого гостя всїм товаришам. П. Микола Левитский відповів на привіт голови »Січи« довшою промовою, в якій між иншими зазначив, що девізою всякої народної роботи повинно бути: стреміти до ідеалу, але при тім нїколи не кидати реального ґрунту. Відтак акад. В. Сїмович в своїй промові познакомив гостя близше із подїями між черновецкою молодїжию від часу послїдного побуту п. М. Левитского в Чернівцях, представив заслуги орґанїзатора артелїв і підніс оклик: »артельщик Микола Левитский най жиє«! Серед щирої розмови і сьпівів пробув достойний гість в »Січи« до 8. год. вечер. В четвер вечер відбув ся у великій сали »Нар. Дому« комерс в честь п. Миколи Левитского, уладжений черновецкою рускою громадою.

— **Румунїзатор — руским послом**. Мандат другого посла до буковиньского сойму з куриї великої посїлости, де виборцями є черновецкий митрополит, консистория і настоятелї монастирів, дістав ся в руки консисторского радника Дениса Бежана, загорілого румунїзатора ворога Русинів, хотяй належав ся Русинам. З нагоди такого вислїду виборів, пише „Буковина“: Сим вибором показав митрополит Репта, чого Русинам від него сподївати ся, як він розуміє рівноправність Русинів і Волохів та чи бажає він мира і згоди в православній церкві. Відповідно до сего — кінчить „Буковина“ — будуть поступати тепер православні Русини.

— **Москвофільство в духовній семинариї**. Під сим заголовком замістив Kuryer lwow. отсї інформациї, які — як пише — одержав з віридостойного жерела: „У львівскій семинариї духовній єствувало тов-о „Кружок русскіх студентоф богословія“, до якого належало понад 60 питомців. Сей кружок єствував за відомостию о. митрополита Шептицкого, бо мав служити до самообразованя і мав бути ведений в католицкім дусї. Толєровано єго ще тому, аби успокоїти розбурхані уми богословів послїдними сецесиями(?) і полїтичними „авантурами“(!), але ректор семинариї о. Хомишин, який застав в семинариї немилі відносини по послїдних подїях і управильнив ті відносини, бачно глядів, аби сей кружок не переступав границь свого заснованя. Замітивши вкінци, що провідники кружка почали управляти велику полїтику москвофільску та що наслїдком сего почали ся конфлїкти з прочими питомцями (около 180), а вкінци їх дїяльність мала характер протикатолицкий, розвязав сей кружок, я всї книжки москвофільского змісту, доставлені їм тутешними аґітаторами русофільства, сконфіскував, причім рішучо заборонив удержувати дальші подібні зносини, під грозьбою видаленя з семинариї. Се зарядженє не викликало заколоту в семинариї“.

— **Реальна школа в Снятинї**. Вчерашна »Ґазета львівска« оголошує, що цїсар постановою з дня 2. червня с. р. дозволив отворити державну школу реальну в Снятинї з початком шкільного року 1903/4.

— **На вакацийний курс в Коломиї**, для приготованя до кваліфікацийного іспиту для народних шкіл покликані отсї учительки: Абрисовска Кс. зі Струтина нижн., Бухельтівна М. з Репужинець, Бурнатовичівна О. з Тисовиці, Двожаківна Ґ. з Тишовиці, Фуксівна М. з Блозви гор., Йойківна Ол. з Добровлян, Янчевска М. зі Стрільча, Комоницка О. з Пістиня, Левицка Евг. з Задубровець, Лянґівна Г. з Городенки, Лянґівна Ір. з Бірчи, Ноагівна В. з Косова, Опельовска Й. з Єзуполя, Паньчаківна М. з Крички, Перепелиньска Ал. з Семенівки, Соболевска С. з Тарнавки, Соболевска З. з Угерска, Стефанівна Евг. з Топоровець, Тарнавецка М. з Княждвора, Томашевска М. з Небилова, Туряньска Л. з Березини, Винницка М. з Володимирець, Винниківна А. з Озерян, Власевичівна А. зі Станькової, Войцїкевичівна М. з Ляхович подор., Вісьнєвска О. з Олїєва, Завицка Мих. з Балинець, Соколовска Л. з Мостиск. — Приняті на курс учительки мають зголосити ся дня 16. липня о $7^{3}/_{4}$ год. рано в будинку жін. школи видїлової в Коломиї. Дирекция сеї школи удїлить на жадане листовних пояснень що-до удержаня в часї курсу.

— **Товариский зїзд** учеників, котрі в 1893. р. укінчили ґімназию в Самборі, відбуде ся дня 22. липня с. р. Місце збірне: готель Льва Букетиньского в Самборі.

— **Оборона перед визиском**. Комітет, вибраний на вічу академиків в справі управильненя платнї мундантів академиків, вислав до адвокатскої палати у Львові просторий умотивований мемориял що-до платнї і часу працї в адвокатских канцеляриях. Доси пересїчна платня академика-мунданта виносила 40 К місячно, а час працї 6 годин денно. Такий заробок не вистарчав академикови навіть на найконечнїйші потреби, тому часто академики попадали в сїти лихварів. Час працї в адвокатских бюрах не був доси управильнений, а винагорода не відповідала анї часови працї, анї самій працї. Крім того хлїбодавцї поводили ся з академиками невідповідно. З огляду на се академики домагають ся в мемориялї: I) аби в адвокатских бюрах нормальним часом працї був час 6-годинний, з виключенєм недїль і сьвят, які мають бути вільні; єсли час працї є коротший, то має остати незмінений. II) Винагорода має виносити тілько, що платня диєтарів в державних урядах. Отже: в 2 перших місяцях 40 К, с. є. по 1·32 К денно або по 22 сот. за годину; в дальших двох місяцях 50 К, с. є по 1·66 К денно або по 28 сот. за годину; опісля по 66.60 К місячно, с. є по 2·22 К денно або 37 сот. за годину. Виплата після сеї скалї має почати ся з днем 1. липня с. р. Дотеперішна платня висша не сьміє бути зменшена. Час служби, відбутий в инших канцеляриях, доказаний сьвідоцтвами, має ся узгляднювати і після того належить управильнювати платню. За позаурядові години належить ся подвійна винагорода, с. є по 44, 56, або 64 сот. за годину. III) Віче взиває адвокатів, аби на будуче не поручали акад.-мундантам полагоджуваня чинностий, які не входять в круг їх занятя, та щоби поводили ся з ними по товариски. IV) Виповісти місце можна на місяць вперед. V) Кождий академик-мундант мусить бути обезпечений в касї хорих на кошт працьодавця.

— **Дїло божевільного**. В селї Увинї, брідского повіта. скоїла ся онодї вечером кровава драма в пасїцї господаря Василя Лотоцкого. Пасїку доглядав 22-лїтний син Лотоцкого, трохи придурковатий, який минулого року хотїв повісити ся, але уратовано єго. Онодї вечером він догладаючи пасїку, побачив на черешни двох хлопцїв. Не надумуючи ся довго, взяв сокиру, а коли хлопцї злїзли з дерева і почали утїкати, він дігнав одного по другім і обом розчерепив голови. Вид крови збудив в нїм ще більшу дикість і коли побачив недалеко свою тїтку 30-лїтну Анну Йопекову, яка була в блаженнім станї, кинув ся на ню і зарубав сокирою на місци. На поміч прибіг стриєчний брат шаленого Лотоцкого, але і єго стрітила смерть з рук убийника. Хлопцї, що крали черешнї, називають ся Василь і Іван Деметруки. Убийника спіймали жандарми і відвели до арешту в Лопатинї.

— **Зелїзничі крадїжи в Станиславові**. Недавно викрито в Кракові між кондукторами злодїйску спілку, що обкрадала подорожних і викрадала дороцїнні річи з пакунків, надаваних »на фрахт«. Станиславівска дирекция зелїзниць не остала під тим зглядом позаду краківскої дирекциї. Онодї донесено їй анонїмно, що в станиславівских маґазинах два функціонарі з низшої служби правильно обкрадають подорожних. Дирекция сейчас зарядила у них ревізию, і найшла цїлий склад крадених річий. Було там: 7 золотих медаликів в гарних »etui«, золоті і срібні годинники, дороге батистове білє, нова одїж, обува, баранкові і боброві скіри, срібні лїхтарі і т. ин. Сих річий не держали злодії у себе дома, але винаняли стрих в Книгининї і там зробили собі склад злодїйских здобутків. Про безличність злодїїв сьвідчить ся обставина, що коли прийшла до них комісия, один з них зажадав від неї

ща є від самого початку й власть жреця: начальник-король є посередником у зносинах племени з єго богами. А знов становище жреця є найдавнїйшою формою наукових становищ. І тим способом наука первісно вяже ся з властию державною. — З другого боку з онтою специфічною задачею женщини вяже ся тїсно й єї домово-господарска робота; бодай підчас виховуваня дїтий вона привязана до хати а з плеканєм потомства лучить ся сама з себе й решта журби про господарство домове.

І всї ті моменти ще й нинї мають своє повне значінє. Першою і найважнїйшою функциєю правительства є прецїнь ще й нинї: держати оруже в руках на охорону проти зовнїшних і внутрішних ворогів. Сила військова і суд то два стовпи, на котрих спочиває власть уряду так само нинї як перед тисяч роками. А сли не мож сказати, що ремесло воєнне так само відповідне для женщин як для мущин, то не можна також говорити, що урядничі становища лиш самоволею захопили собі мущини. Коли женщин не мож робити жовнїрами і поліциянтами, то не можна їх також робити старостами і судиями, намісниками і мінїстрами; бо вся урядничa власть опирає ся вкінци все на тім, що вона розказує узброєній силї. Наколиж не можна їх робити урядниками полїтичними і судиями, то не можна їх також робити законодявцями або послами, найменше очивидно при парляментарній формі правлїня. А як не можна їх робити членами парляменту, то не можна їм признавати й права вибору; наколи задля свого полу женщини не можуть бути покликувані до виконуваня ухвал парляменту, то не можуть також запускати ся в борбу виборчу, не можуть творити полїтичних стоваришень і скликувати згромаджень, не можуть публично говорити і ухвалювати постанов і взагалї не можуть всего того робити, що роблять тїла виборчі. Се досить дивне, що Міль не бачить тої консеквенциї і домагає ся для женщин активного права вибору, відмовляючи їм заразом пасивного — роздїл, який іменно Анґлїчанинови повинен би показати ся що найменше невідповідним; хто радить і вибирає, той мусить також бути готовий взяти в свої руки переведенє своїх думок в житє, бо інакше він стане пустословним баландою і порожним проєктовичом[1]). Отже хто жадає для женщин полїтичної рівноправности, тої мусить жадати для них військової рівноправности. Наколиж справа находить ту свою границю в натурі річий, то мусимо признати, що по правдї також допущенє женщин до полїтики є переступленєм природних границь. — Впрочім я побоюю ся, що радикалам сповненє їх жадань принесло би подібне розчарованє, як лїбералам принесло право загального голосованя. Майже й сумнївати ся ледви можна про те, що через голоси женщин, бодай на разї, зміцнили би ся клєрикальні й консервативні елєменти. Женщина є заборолом традициї; чувства привязаня опановують єї душу. Хиба може хто думає, що вона через публичні виступи і участь в аґітациї стратить той характер? Тож я сказав би, що втягненє женщини в вир полїтичного житя було-б найпогубнїйшим знищенєм історичних сил житєвих народу; радикальні женщини, котрі свої дїти вже при грудях заправлюють до резонованя, належать до того Гезіодом заповідженого зелїзного віка, в котрім люди родять ся з сивим волосом.

(Дальше буде).

письменного дозволу на переведенє ревізиї. Скованих злодіїв відставлено до арешту, а заряджене слїдство викаже, чи до сеї спілки належали ще инші функціонарі зелїзниці.

— **Дорога.**

Через далекі, пустинні толоки
Змучений йду я... Вся моя надія
Мов сяйво згасла... Вітер все розвіяв,
Висохло віри жерело глубоке.

Як степ вкраїньский, розлогий, широкий,
Так все далеке, те, щом колись мріяв,
Що пережилось... Вітер все розвіяв,
Висохло віри жерело глубоке...

Мене пропаща, невмолима сила
Скарала страшно... Буйнесенькі крила
Мов буря дуби столїтні зломила...

І замість стати убогого люду
Речником ревним, все тужити буду
За чимсь незвісним, що не знав й не буду...

1903. 2. VI. *Ф. К.*

— **Горе піякам!** В Америцї стала ся пригода, яка най буде осторогою для всїх піяків. Один мурин, піяк, запалював ліхтарню папером а опісля подув, зби загасити папір. В тій хвили запалив ся горівчаний сопух, яким дихав мурин і цїле тїло сего піяка, пересякнуте алькогольом, почало тлїти. До двох годин мурин не жив.

РОДИЧЦЇ! Приготовляйте дїти до вступних іспитів до шкіл середних!

Телеґрами.

Відень, 4. липня. Нинї о 10. год. перед полуднем новоіменований бан Хорвациї ґр. Теодор Пеячевич зложив присягу на руки монарха.

Рим, 4. липня. Папа приймав вчера на авдиенциї путників з Угорщини.

Триєст, 4. липня. Вчера покінчив ся ту страйк столярских челядників, що тревав два місяцї. Властителї столярень згодили ся на 9-зглядно на $9^1/_2$-годинний день працї і на винагороду за роботу позагодинову.

Париж, 4. липня. Палата послів приняла 485 голосами проти 45 проєкт закона що-до безпосередних податків.

Новий Йорк, 4. липня. Заява проти Росиї, стилїзована в строгім тонї, стала оголошеною вчера на приказ през. Рузвельта без відома секретаря стану, Гая.

Оголошенє женьского інститута у Львові.

Комітет заряджуючий женьским інститутом св. Ольги пригадує своє давнїйше оголошенє що-до принятя учениць і обсадженя місць настоятельок.

Дотеперішний інститут (при ул. Сави) буде принимати учениці лиш за зменшеною оплатою місячних 30 К, а у виїмкових случаях, і о скілько стане місця, за зниженою цїною до 24 К, з одноразовим додатком 4 К вписового і 2 К що місяця за зужитє меблїв. Родичі бажаючі умістити там свої доньки, зволять зголосити ся устно або письменно до 8. н. ст. липня до п. Мариї Білецкої (ул. св. Софії 9 а.) предкладаючи метрику або витяг метрикальний і шкільне сьвідоцтво тай подаючи квоту місячної оплати.

Заразом оповіщує ся конкурс на заміщенє *двох настоятельок* інститута. Одна має вести часть господарску і повинна визначати ся досьвідом в домашнім господарстві. Друга настоятелька має за задачу надзір над наукою та проводженє молодїжи і повинна виказати ся по можности учительскою кваліфікациєю.

Крім повисшого інститута наміряє Видїл Руского педаґ. Товариства отворити також другий осібний віддїл за висшою оплатою по 50 К (а в деяких случаях за знижкою до 40 К) з такими самими додатками, як повисше, на вписове і зужитє меблїв. Сей віддїл бажав би Видїл віддати (по приміру многих польских і нїмецких заведень) якій приватній рускій женщинї, що визначала ся би інтелїґенциєю і посїдала би спосібности до веденя дївчат — на власний єї рахунок. Висша оплата поміщених дївчат запевнила би їй покритє і надвижку коштів.

Колиб отже зголосила ся відповідна і певна особа зі Львова або з провінциї і була готова вести сей віддїл в дусї і після вказівок Видїлу, тодї Видїл поручить сю інституцию яко свою питому рускій публицї, котра часто надармо глядає у Львові одвітного уміщеня для дївчат і запевнить тій особі що найменше зголошенє 15 учениць.

Рефлєктуючі на посади настоятельок або на обнятє другого віддїлу інститута, зволять безпроволочно зголосити ся до п. Мариї Білецкої в цїли близшого порозуміня і остаточної постанови.

Бажаючи як найкрасше служити рускій публицї і придбати як найлїпші сили для веденя обох інститутів, просимо також приятелїв народного дїла, щоби зі своєї сторони допомогли нам вказуючи особи, що могли-б відповісти наведеним задачам (іменно що-до виховуючої части і що-до веденя другого віддїлу).

Надіслане.

Специяліст недуг **горла і грудий**

Др. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголїтний лїкар клїнїчний і заведеня лїчничого в Щавници, ординує постійно **у Львові, ул. Корняктів ч. I., II пов.** (Народний Дім).

11(60-?)

Тополя

Т. ШЕВЧЕНКА.

Серия **переписних листків** (8 штук) з гарними ілюстрациями (чорними і кольорованими) до Шевченкової баляди »Тополя« вийшла накладом С. Гальберґа в Бучачи. Набувати можна сериями і поодиноко у накладця та у всїх більших книгарнях і торговлях.

Цїни низькі.

1(26—40)

Старші особи можуть запевнити собі досмертне удержанє за зложенєм одвітної готівки. — Йосиф Кисїлєвич Львів, Новий сьвіт 1. 58(5—5)

НАРОДНІ ИМНИ:

Ще не вмерла Україна!
Не пора!

на картоновім папери видала »Народна Рада«.

Набувати можна в »Народній Канцеляриї« у Львові (Ринок 10.) по 2 К за 100 примірників. На почтову оплату належить долучити 20 сот. Менше як 100 прим. не висилає ся. (13-20)

Унтертеменауска фабрика виробів з глини
ІВАНА КНЯЗЯ ЛІХТЕНШТАЙНА
Unterthemenau bei Lundenburg, поручає:
плити кафлеві і мозаїкові, признані яко найлїпшої якости, о річи й продукциї 10 мілїонів плит; дальше: камінні рури і поливані цеґли, рури до дренованя, фальцовані дахівки, поливані і неполивані плитки стїнні, дахівки цинковані.
Ілюстровані цїнники даром і оплатно.
Число робітників 700.
8(14—24)

„Тревоги автора і видавника“
(гумористична подія з натури)
О. Я. Кониського

можна набувати в Адмінїстрациї »Руслана« та в обох руських книгарнях у Львові.

Цїна примірника на велїновім папери виносить всего **30 сот.** (з почтовою пересилкою 35 сот.).

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від I-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	приходить о годині	до Львова
		6·10	з Кракова, Берлина, Варшави, Відня
		6·20	з Чернівцїв (Галацу), Чорткова, Делятина
		6·50	з Брухович, щод. від 15. мая до 13. вер. вк.
		7·35	з Самбора (по отвореню зел. Львів-Самбір)
		7·40	з Янова
		7·35	з Підволочиск, Бродів на дв. Підзамче
		7·55	„ „ на дв. головний
		7·45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
	8·10		з Станиславова (від 1. мая до 30 вер. вкл.)
		8·15	з Сокаля, Рави рускої
	1.20	8·55	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		10·25	з Ряшова, Любачева
		11·15	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)
		1·10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава
		1·25	з Янова
	2·15		з Підволочиск, Копичинцїв на дв Підз.
	2·30		„ „ на дв. голов.
		3·14	з Брухович (15. мая до 13 вер. в нед. і сьв.
		4·35	з Стрия, Самбора, Сколього (1/5 – 30/9)
		5·06	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
		5·30	„ „ „ на дв. голов.
	1·40	5·40	з Чернівцїв, Іцкан
		5·50	з Кракова, Відня, Праги, Берлина
		5·55	з Белзця, Сокаля, Любачева
Ніч			
		8·04	з Брухович (17 мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		8·25	з Брухович (15. мая до 15 вер. в нед. і сьв.)
		9·12	з Брухович (від 1. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)
	12·20	9·20	з Чернівцїв, Букарешту
		9·25	з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)
	8·40 2·31	9·50	з Кракова, Відня, Берлина) Ясла, Риманова
		10·00	з Самбора, Сянока (по отвор шляху Львів-Самбір)
		10·07	з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)
		10·02	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
		10·20	„ „ „ на дв. голов.
		10·40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша
		3·09	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче
		3·30	„ на дворець головний

Поїзд посп.	Поїзд особ.	відходить о годині	зі Львова
		6·22	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор
	1·50	6·30	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
	2·04	6·43	„ „ „ дв. Підзамче
		6·45	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича
	8·25 2·50	8·35	до Кракова (Відня, Праги), Берлина
		9·05	до Лавочного, Хирова, Калуша
		9·15	до Янова
		9·25	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)
		9·40	до Белзця, Сокаля, Любачова
	2·40	10·35	до Чернівцїв, Потутор, Делятина
		10·57	до Тернополя, Потутор, дв. Підз.
		10·40	„ „ дв. гол.
		1·14	до Янова від 17. мая до 13. вер в нед і сьв.
		1·55	до Пустомит 1. черв. до 13. вер. в нед. і сьв.
		2·10	до Брухович від 17 мая до 13. вересня в недїлї і сьвята
		3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
		3·15	до Янова щоденно від 1. мая до 30. вер.
		3·25	до Ряшева, Любачева
		3·30	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.
		3·40	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)
Ніч			
		6·05	до Станиславова, Жидачева
	12·45	6·15	до Кракова (Відня, Берлина, Варшави)
		6·30	до Янова від 17. мая до 13. вер. буден. дни а від 1/5 до 16/5 і від 14/9 до 30/4 1904. щоденно
		6·40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова
		7·10	до Сокаля і Рави рускої
		7·20	до Перемишля від 1. мая до 31. жовтня
		8·14	до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)
		9·00	до Підволочиск, Бродів гол. дворець
		9·20	„ „ дв. Підзамче
		9·55	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.
	2·51	10·42	до Іцкан, Чорткова
		10·55	до Кр кова, Відня, Варшави, Праги
		11.00	до Підволочиск, Бродів дв. головний
		11·24	„ „ дв. Підзамче
		4·10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора
		5·50	до Брухович від 17. мая до 13. вер. щод.

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 мінут рано.

Час середно европейский ріжнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12, год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць державних (ул. Красїцких ч. 5.) удїляє пояснень в справах зелїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Видає і відповідає за редакцию **Лев Лопатиньский.** Здрукарнї В. А. Шийковского.